Ğınâ ve Müzik Hakkında İslâm'ın Hükmü

Hüseyin Avni, Ğurabâ – Ağustos 2010

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ اَلشَّيْطَانِ اَلرَّجِيمِ بِسمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعالَمِينَ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنا مُحَمَّدٍ وَأَلِه اَجْمَعِينَ

Zamanımızın -cüceliklerine rağmen- kendilerini dev aynasında gören, hayatlarındaki yamuklukları iç dünyalarına akseden ***çağdaş Müslüman Luther'leri*** hemen hemen her sahada olduğu gibi (çalgı, şarkı-türkü) sahasında da İslâm'ın hükümlerini tahrîf etmenin ağır vebâlini taşımaktadırlar. Luther'in Hristiyanlıktaki reformu bir cihetle tecdîd sayılmakla mes'eleyi olumsuzdan olumluya yaklaştırmış olmasına rağmen bizim Luther'lerinki tam aksine her cihetle tağyîr ve tebdîl olmakla olumsuzluğa kaymaktan başka bir keyfiyyet/nicelik arz etmemektedirler. Kısacası bizim Luther'lerimiz tek kelimeyle sefil kimseler!.. Bir yanda aşağılık hislerini tatmîn etmeye çabalarlarken, diğer yanda hem İslâm'ın kalesinde gedikler açmanın gafletinin, belki de hiyânetinin, hem de muhâtablarına maskara olmanın hazîn tablosunu sergilemektedirler. Bu Lüther'lerin sürüsüne, şimdilerde bir takım, ***hoca,mürşid*** *ve* ***üstad***[1] yaftalı çeyreklerin de katılmış olması, işi içinden daha da çıkılmaz hâle sokmuştur. ***Uydum kalabalığa***[2] ta'bîriyle ifâde edebileceğimiz bir davar mantığıyla, ilimsiz ve irfânsız ***ahkâm kesme****nin* fecâati, ilmî tahrîfâtın felâketi yanında bir hiç mesâbesindedir.

Unutmamalı ki, zamanın zurnacı hoca efendilerinin ve mürşidlerinin fâsid, hatta bâtıl zannlarıyla Makyavelistlikten çok ileri olan maslahatçılıkları ve vehimleri, hiçbir şekilde Şer'î hakîkatleri değiştirmeye yetmez.

Ellerine maslahat maymuncuğunu alarak, hedefleri adına her bir mel'anet kapısını açmaya kalkışan bu çilingirlere karşı her basîretli Mü'minin uyanık davranması elzem olan şeylerdendir. Onları ***İslâmî edeb ölçüleri içerisinde*** îkâz etmeli, ısrâr etmeleri hâlinde de ellerindeki maymuncukları alıp çöpe fırlatmalıdır.

Bu yazımızda; **Yûsuf el-Karadavî**'nin, saçmalar galerisi olan ***Çağdaş Fetvâları****'nın(!)* ikinci cildindeki, ilim sefâleti bir ***fetvâ****sını*, günümüzde İslâm adına kesip biçenlerin seviyesini göstermesi düşüncesiyle ele alıp, kısmî bir tahlîle tâbi tutacağız: ***Ğına ve mûsıkî hakkında İslâm'ın hükmü nedir****?*[3]başlığı altında sergilenen ***fetvâ*** kılıklı muğâlatayı inceleyeceğiz. İşine gelmeyen yerlerde mutlak müctehidleri hiçbir şekilde hesâba katmayan, hatta âmiyâne bir ta'bîrle -bağışlayın- sollayabilen bu şahsın, hevâsına uyan yerlerde ise her türlü kişi ve görüşleri kalkan yapabilecek seviyede olduğunu ileride beraberce göreceğiz. Hevâsı doğrultusunda hüccet ve bürhân seviyesindeki delîlleri, zann, hatta şübhe, hatta ve hatta vehim derekesine düşürürken, yer yer zannları, yer yer şübheleri, yer yer de vehimleri hüccet ve bürhân seviyesinde göstermeye çalıştığına hep beraber şâhid olacağız. Çağdaşlığın tabii bir gereği olan bu tavır elbette samîmî mü'minlerden çok uzak…

Biz önce O'nun ***"fetvâ"****sını* tahlîle başlayalım… Ondan sonra da -inşâellâh- âlimlerin dediklerini aktaracağız…

> **Karadavî:**
>
> *'Ğınâ****ve mûsıkînin bir kısmı ittifakla harâm, bir kısmı ittifakla mübâh, bir kısmı da tartışmalıdır.***

Cevâb:

Bir: Bu taksîm doğru değildir. Doğrusu, sadece ***ğınânın*** böyle bir taksîme tâbi tutulduğudur. ***Mûsıkî*** ise farklı bir şeydir. Karadavî burada meseleyi karıştırmıştır.

İki: Selef âlimlerinin bu ***ğınâ'yı*** üçe taksîmleri içinde mütalaa ettikleri şeylerle Karadavî'ninkiler farklıdır.

Üç: Yazısının bütününden de anlaşılacağı üzere kendince asıl iki kategori esâstır.

Dört: Zîrâ O, ***İttifakla harâm olan ğınânın*** bir kısmını ***ihtilâflı*** sınıfa, ***ihtilâflı*** olanların bir kısmını da ***ittifakla mübâh*** sınıfına sokmuştur.

Beş: Ğınâyı sadece ***söz*** olarak değerlendirmiştir ki, bu, ya cehâlet, yâhud hıyânet eseri bir adatmacadır. Zîrâ şiir de öyledir. ***'Şiir söz rütbesindedir.'*** [4] Yasak unsurlar ihtivâ etmeyen şiire i'tirâz edilmemiştir. Oysa ***ğınâ*** tamamen ayrıdır. O hem söz hem de terennüm ve nağmedir.

Altı: Şevkânî'nin ifâde ettiği gibi cumhûrun ***harâm*** dediği ğınâ çeşitini O, yüksek ictihâdlarıyla ***mübâh*** sınıfına sokmaktadır.

> **Karadavî**:
>
> Mevzuun ehemmiyetinden dolayı bu husûsta tafsîlat vermeyi ve mes'elenin ihtilâflı yanlarını aydınlatmayı gerekli gördüm. Böylelikle helâl ve harâm Müslümanlarca ortaya çıkacaktır. Parlak delîle dayanacağım, herhangi bir kimsenin kavlini taklîd etmeyeceğim [ictihâd edeceğim (!)], böylelikle mes'elede delîl, dînde de basîret üzere olunacaktır.

Cevâb:

Bir: Devr-i saadet'ten günümüze dek var olan, bulunan mes'elelerde ***helâller*** ve ***harâmlar*** müctehid imâmlar tarafından yeterince açıklanmıştır. Karadavî'nin açıklamaya kalkması Amerika'yı yüzerek yeniden keşfetmeye kalkması demektir. Ğınâ mes'elesi yeni bir şey değildir. Geçmiş müctehidler bilemediler, hattâ yanlış bildiler ama Karadavî bildi; öyle mi?(!) Kargaları bile güldürecek soytarılık!…

İki: Müctehid imâmlar devrinden sonra ortaya çıkan mes'eleler ise, ***naylon*** değil de ***gerçek müctehid****leri* beklemektedir.

Üç: Karadavî'nin beyânları, başkalarının taklîd edeceği şeylerse, bu husûsta sıra O'na hiç gelmez. Değil de, -kendi ifâdesiyle- ***ittibâ'*** maksadıyla ise, delîlleri anlayabilecek kimselerin O'na ihtiyâcı olmaz. O'nun iddiâlarına delîl diye ileri sürdüğü şübheleri onun gibi yanlış anlayan, ***delîleittiba eden*** (uyan) değil, ***delîlden yanlış anladığında, Karadavî'yi taklîd eden*** olmuş olur.

Ancak, bu***körü körüne taklîd'eittibâ'*** ismi verilmiş olur ki bu, ***taklîdi taklîd*** olmaktan çıkarmaz. Aksine bu, en berbat bir ***taklîd*** olur: ***Taklîd olduğu bilinmeyen taklîd***. Taklîdin taklîd olduğu bilinerek yapılması ***delîle ittibâ'*** kılıfıyla yapılan taklîdden birçok mertebe haysiyyetlidir.

Kısacası, zamâne câhilleri, ***delîllere uymak*** ile ***delîllerinden çıkardıkları yanlış şeylere uyma****yı*, ya karıştırıyorlar, anlayamıyorlar, veya kasden ***delîle uymak*** ismi altında avâmı kendi hezeyanlarının ***mukallidi*** yapmaya çalışıyorlar. İkisi de kötü ise de akıllılar yanında ikincisi daha kötüdür…

> **Karadavî**:
>
> İslâm âlimleri, eşyâda aslolanın mübâhlık olduğunu söylemişlerdir. Çünki Allah celle celâlühû, ***'Allah'dır yeryüzündekilerin tamamını sizin içün yaratan'***[5] buyurmuştur. Allah celle celâlühû'nun Kitâbı'ndan veya Resûlü sallellâhu aleyhi ve sellem'in Sünnet'inden açık ve sahîh nass veya kesin sâbit bir icmâ' ile (bir şey)

> harâm kabûl edilir.Bu yüzden, ne bir nass ve de icmâ' olmadan veya açık (fakat) sahîh olmayan veya sahîh (ama) açık olmayan bir delîl varsa, herhangi bir şeyin harâmlığını gösteriyorsa, bu onun helâl olmasına (olumsuz) te'sîr etmez. Geniş af dâiresinde kalır. Allah teâlâ ***'Size harâm ettiklerini şübhesiz size tafsîl etti. Ancak mecbûr kaldığınız şey müstesnâ'***[6] buyuruyor.
>
> Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu: ***'Allah celle celâlühû kitâbında neyi helâl ettiyse o helâldir, neyi de harâm ettiyse o harâmdır, neden sustuysa o afvedilmiştir. O hâlde Allah'dan onun âfiyetini kabûl ediniz. Zîrâ Allah hiçbir şeyi unutmamıştır.*** *(Rabbin unutan da değildir.)'*
>
> Bu hadîsi **Hâkim**, Ebû'd-Derdâ'dan rivâyet etti ve ***sahîh*** olduğunu söyledi. Hadîsi **Bezzâr** da rivâyet etti.
>
> Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem yine şöyle buyurdu: ***'Şübhe yok ki Allah farzları farz etti, onları zâyi' etmeyiniz. Bir takım hadler çizdi, onları aşmayınız. Bir takım şeyler hakkında da sustu, onları araştırmayınız.'***
>
> Bu hadîsi ***Dârekutnî***, Ebû Sa'lebe el-Huşenî'den rivâyet etti. **Hâfız Ebû Bekr es-Sem'ânî**, **Emâli**'sinde, Nevevî de **el-Erbaîn**'de bunun ***hasen*** olduğunu söyledi.

Cevâb:

Bir:***İslâm âlimlerieşyâda aslolan mübâhlıktır dediler***, sözü yanlış, yâhud kandırmacadır. Doğrusu, ***İslâm âlimlerinden bir kısmı bu görüştedir.*** Cumhûrun görüşü ise bu değildir. İslâm âlimlerinin sanki hepsi veya çoğu bu görüşteymiş gibi okuyucuyu aldatmak İslâm âlimine yakışmaz.

Eşyada Aslolan İbâha mıdır?

Bu mevzû'u kısa da olsa doğru bir biçimde tahlîl edelim:

İbnu Nüceymşöyle diyor: Eşyada asl olan, -bir delîl mübâh olmadığını göstermedikçe- **mübâh olmak** mıdır? Bu, Şâfiî'nin mezhebidir. Veya bir delîl mübâhlığı göstermedikçe, **harâm olmak** mıdır? Şâfiîler, bu görüşü Ebû Hanîfe rahmetullâhi aleyh'e dayandırmışlardır. **El-Bedîu'l-Muhtâr**'da şöyle denilmiştir: Seçilen görüş, Şerîat'tan önce amellerin hükümlerinin bulunmamasıdır…

El-Menâr'a, musannifi (**İmâm Nesefî**) tarafından yazılan şerhde şöyle denilmiştir: Eşya (varlıklar ve işler) bazı Hanefî âlimlere göre aslında **mübâhlık** üzeredir. Kerhî onlardandır. Bazı hadîs âlimleri **eşyada asıl olanın yasaklık olduğu**nu söylemişlerdir. Ashâbımız (Hanefî âlimleri) onlarda (eşyada) asıl olanın **tevakkuf** (delîlini bulana kadar bir hüküm vermeyip beklemek) olduğunu söylemişlerdir. Bunun ma'nâsı şu demektir: Eşyanın mutlaka bir hükmü vardır. Ancak biz onu aklımızla bilemeyiz. (**Nesefî'nin Dediği Bitti**)

Hidâye'nin **İhdâd** faslında, **Mübâhlığın asıl olduğu** ifâdesi vardır. (**Hidâyenin Sözü Bitti.**)

Bu anlaşmazlığın eseri, âyetlerde ve hadîslerde **susulan**, hakkında bır şey söylenmeyen husûslarda ortaya çıkar. Hâli müşkil/problemli olan meseleler bu kâide üzerine oturur. Bu müşkil mes'elelerden biri de işi müşkil olan hayvandır. (**İbnu Nüceym'in Sözü Bitti**.) [7]

Hamevîde, el-**Eşbâh Hâşiyesi**'nde kısaca şöyle dedi: **Kasim İbnu Kutlubuğâ** bazı ta'liklerinde,**[8]** şöyle söyledi: Seçilen görüş, ***Ashâbımızın cumhûru katında asıl olanın mübâhlık olduğu****dur*. **Fahru'l-İslâm** bu ***mübâhlığı*** peygamber bulunmadığı zamanla sınırlı tutmuştur…**[9]**

Kişinin kendine veya başkalarına zararlı olduğu husûslar tartışma sahasının dışındadır.**[10]**

Taftâzânîde, **et-Telvîh**'de, **eşyada asıl olanın mübâhlık olacağı**nı söylemiştir.[11]

Abdü'l-Hayy el-Leknevî,deryâlaşmış olmakla vasfettiği Es'ad[12] er-Rûmî'nin **nefis bir eser** diyerek övdüğü **Mecâlisü'l-Ebrâr** isimli kitâbından şu naklî yapıyor: Hakk olan, eşyâda,

peyğamberlik gelmeden önce bir hükmün bulunmamasıdır. Peyğamberlikten sonra da, âlimler bu husûsta üç ayrı görüş üzre ihtilâf etmişlerdir: **Birincisi**, Şerîat delîli mübâhlığını göstermedikçe **harâm** olduğu, **ikincisi,** Şerîat delîli harâmlığını göstermedikçe **mübâh**lıkla sıfatlanacağı, **üçüncüsü** ve doğru olanı da bu husûsta, tafsîlin olduğudur/işin ayrılmasının lâzım geldiğidir: O da, zararlı şeylerin harâmlıkla, -ki, bunun ma'nâsı, asıl olanın kendinde harâmlık olduğudur- faydalı (veya zararsız) olanların da mübâhlıkla sıfatlanacağıdır.[13]

Âlimlerin bu husûstaki ifâde tarzları birçok farklı tercîhleri ihtivâ ediyorsa da nakilleri artırarak mes'eleyi uzatmak istemiyor, bir nakil ile sözü bitirmek istiyoruz;

İ'lâu's-Sünensâhibi Allâme **Zafer Ahmed el-'Usmânî et-Tânevî** şöyle dedi: Âlimler bu husûsta üç görüş üzere ihtilâf etmişlerdir. **Birincisi**, mübâhlık delîli gelmedikçe her şey **yasaklık** üzeredir. Bu, Şâfiîlerin çoğunun mezhebidir. **İkincisi**, yasaklık delîli gelmedilçe her şey **mübâhlık** üzeredir. Kerhî, Ebû Bekr er-Râzî, Hanefî ve Şâfiî fakîhlerinden bir tâifenin ve Mu'tezile'nin çoğunun mezhebidir. Et-Tefsîru'l-Ahmedî(isimli ahkâm tefsîrin)de ve Müsellemü's-Sübût(isimli Usûl-i Fıkıh kitâbların)da böyle denmiştir. **Üçüncüsü**, kendisinde hangi hükmü gerektireceğine dâir delîl gelmedikçe **eşyânın hiçbir hükmü yoktur**. (Bu da, Eş'arî ve Ona tâbi olanların görüşüdür. Tânevî) İbnu'l-Arabî el-Mâlikî'nin Ahkâmu'l-Kur'ân'ında böyle yazılıdır.[14] Yani, bazı eşyâda asıl olan harâm, kimisinde de mübâhlık… Âlimlerin anlaşmazlığı her husûsta değil bazı maddelerdedir… Bizce en isâbetli kanaat da -Allahu a'lem- budur.

İbnu Nüceym'in **âyetlerde ve hadîslerde susulan, hakkında bir şey söylenmeyen husûslar** sözünü iyi anlamak îcâb eder. Aksi hâlde mühim yanlış anlamalar olur, hatâlar yapılır ve hakîkatler ters yüz edilir.

Hâfız Muhaddis**İbn-i Receb el-Hanbelî**, şöyle diyor: Bilinmesi lâzım gelen husûslardan biri de şudur: Bir şeyin harâmlık ve helâllik ile anılması Kitâb ve Sünnet'in nasslarından anlaşılması bazen gizli kalabilir. Zîrâ, nassların ma'nâları göstermesi, kimi zaman **nass ve tasrîh** (açıkça ifâde etmek) yoluyla, kimi zaman, **umûm ve şümûl** yoluyla, bazen **fehvâ** ve**tenbîh** yoluyla olur. (Bu fehvâ yoluyla olması) O ikisine (anaya ve babaya) öf bile demeyin âyetinde olduğu gibidir. Zîrâ, **öf** demekten daha büyük olan incitme çeşitlerinin bu yasaklamaya girmesi evlâ yolla olur ve buna **mefhûm-i muvâfakat** denir. (Nassın harâmlık ve helâlliğe) delâleti bazen **mefhûm-i muhâlefet**[15]yoluyla olur… Âlimlerin çoğu bunu (**mefhûm–i muhâlefet**i) almışlar ve hüccet olarak kabûl etmişlerdir. (Nassın harâmlık ve helâlliğe delâleti) bazen da **kıyâs** bâbından olur. Şâri' (Allah celle celâlühû veya Resûlü sallallâhu aleyhi ve sellem) ma'nâlardan bir ma'nâdan dolayı bir şeyde bir hükmü anlatır ve o ma'nâ bir başka şeyde de bulunur. O takdîrde şu hüküm âlimlerin çoğuna göre, o ma'nânın bulunduğu her şeye geçer. Bu, Allah celle celâlühû'nün indirdiği ve i'tibâr edilmesini emrettiği adâlet ve terâzî bâbından olur. Bütün bunlar, nassların kendisiyle harâmlık ve helâlliği göstermesi bilinecek şeylerdendir. Hakkında bunların hiç birisi bulunmayan husûslara gelince… Orada (şu husûslarda Kur'ân ve Sünnet'te) vâciblik ve harâmlık zikredilmemekle, onların afvedilmiş (serbet sâha) olduğuna delîl getirilir.][16](**Nakil Bitti.**)

Hâsılı, mes'ele munâkaşalıdır ve Karadavî'nin seçip İslâm ulemâsının tamâmına mâlettiği görüş ekalliyetin/azınlığın görüşüdür.

İki:İddiâsına delîl getirdiği birinci **Ebu'd-Derdâ** hadîsi (zâhirine bakarsak ve te'vîl etmezsek) kendisini çürütmektedir. Çünki;

-Hadîsin zâhirinden, Sünnet ile ***harâm*** veya ***helâl****in* sâbit olamayacağı anlaşılıyor. Oysa o, sahîh ve sarîh sünnetle de helâl ve harâmın, sâbit olabileceğini söylemiştir; husûsan ğınânın Sünnet ile helâl olduğu iddiâsındadır.

-Hadîs, eşyânın bazısında harâmlık, bazısında helâllik, bazısında da (susulanlarda) mübâhlık olduğunu gösteriyor. Hâlbuki o, hakkında sarîh, sahîh harâm delîli olmadıkça eşyânın mübâhlığını iddiâ ediyordu.

Üç: İddiâsının ikinci hadîs delîli; Ebû Salebe hadîsi hakkında iki hadîs imâmının ***hasen****liğe* dâir ictihâdlarıyla yetinirken, muhâtablarının ***sahîh*** hadîslerini çürüğe çıkarmanın gayretini gösteriyor.

Dört: Hakkında bir şey söylenmeyen şeylerin araştırılmasının yasaklanmasının Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem zamanına âid olduğunu, zîrâ onların kurcalanmasının işi zorlaştırma ihtimâlinin olduğu hiç hesâba katmıyor.[17]

Beş: Eşyâdaki hükmün harâmlığının sadece ***harâm*** sözüyle değil, o ma'nâyı anlatacak başka şekillerle dahi ifâde edilebileceğini de görmezlikten geliyor galiba.[18]

Altı: Bir şeyin helâlliği, yâhud harâmlığının zikredilmesi, bazen Kitâb ve Sünnet'in nasslarından anlaşılması, gizili kalan şeylerden olabilir. Zîrâ nassların delâleti bazen nass ve tasrîh yoluyla, bazen umûm ve şümûl yoluyla, bazen fehva ve tenbîh, bazen (kimi fakıhlerce) ***mefhûm-i muhâlefet***, bazen de kıyâs yoluyla olur. susulan (meskûtun anh) nedir, ne değildir, onun bilinmesi de câhillerin işi değildir, elbette!..[19]

Yedi:'***Helâller açıktır, harâmlar açıktır,aralarında da karışık şeyler vardır…***' hadîsini nasıl anlayacağız? Helâller ve harâmların arasındaki karışık olan insanlardan birçoğunun, (hükmünü) bilmediği şeyler nelerdir? Bu hadîsi **İbnu Receb el-Hanbelî**, el-Erbaîn şerhinde çok geniş ve çok güzel açıklar.

Demek ki, herkesin göremediği mes'ele, ***yok*** demek değildir ve her zaman ***meskûtun anh*** [20]manasına gelmez.

> **Karadavî**:
>
> Ğınâyı harâm kabûl edenler, İbnu Mes'ûd ve İbnu Abbâs radıyellâhu anhumâ ve tâbiûndan bir kısım kimselerin '***insanlardan bazıları lehvu'l-hadîsi satın alırlar***' [21]âyetini ğınâyı harâm kabûl etmelerine hüccet olarak ileri sürdüler ve '***lehvu'l-hadîs***'i'*Ğınâ*' ile tefsîr ettiler.
>
> **İbnu Hazm**şöyle dedi:
>
> -Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem'in dışındaki hiç kimsede hüccet yoktur.
>
> -Onlara, **Sahâbe** ve**Tâbiûn**dan başkaları muhâlefet etti,
>
> -Âyetin ibâresi onu delîl göstermelerini iptal etmektedir.

Cevâb:

Bir: Karadavî İbnu Hazm'ın bu mes'eledeki bâtıl görüşünü, -hevâsına uyduğu içün- körü körüne taklîd etmektedir. Böylece sahîh yollarla gelen Sahâbe ictihâdını reddediyor.

İki: Karadavî'nin, yukarıda hulâsa olarak aktardığımız ifâdelerinin Arabçasında '***İbnu Mes'ûd ve İbnu Abbâs radıyellâhu anhumâ'dan rivayet edilen***' şeklinde bir ibâre var ki bu, rivâyetin ***zayıf*** olduğunu ifâde eder. Böyle bir tavır ilim hâinliğidir. Bu husûstaki ***sahîh*** rivâyetleri ve kaynakları vermemenin yanında zayıflık zannı uyandıracak ifâdeleri kullanmak ilim ehline yakışmazsa da Karadavî'ye doğrusu çok değildir.

Üç: Efendimiz sallellâhu aleyhi ve sellem'in '***Allah'ım!.. O'nu dînde fakıh yap ve O'na Kur'ân'ın te'vîlini öğret***' diye duâ ettiği[22] İbnu Abbâs radıyellâhu anhumâ'nın, Sahâbe radıyellâhu anhum'un önde gelen müctehidlerinden olan ve Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem efendimiz'in "***Ben İbnu Ümmi Abd'ın*** *(İbnu Mes'ûd'un)****Ümmet'im içün râzı olduğuna râzı oldum***"[23] buyurduğu İbnu Mes'ûd radıyellâhu anhu'nun âyetten anladığı hüccet olamıyor(!) Bizzât İbnu Abbâs radıyellâhu anhumâ tarafından rivâyet edilen "***Kim Kur'an hakkında kendi görüşüne göre konuşursa şubhesiz hatâ etmiştir***"[24] ve "***Kim Kur'ân hakkında ilimsiz konuşursa cehennemdeki yerini hazırlasın***"[25] meâlindeki nebevî sözlere ve tehdîtlere rağmen, O âyeti -hâşâ- bu rivâyetleri kaale almayacak, gelişi güzel tefsîr edecek ve bu tefsîr makbûl olmayacak!… Ama, İbnu Hazm'ın saçması mesned olacak?!.. Karadavî de "ma'sûm olmayan" Sahâbîlerin tefsîrini reddedecek ama ma'sûm olan İbnu Hazm'ın telbîsini ma'sûm olduğu içün(!) benimseyecek!.. Çok garîb değil mi?!.. Bid'at ehli işte böyle ölçüsüz davranır.

Üstelik Sahâbenin, husûsan bu iki büyük kimsenin bir âyeti kafasına göre tefsîr edebileceğine inanabilen ya bunak veya hâin olabilir. Hâlbuki bilenler bilirler ki, Sahâbe'nin mutlak manada tefsîri **Hâkim** ve birçoklarına göre, ictihâdla bilinemeyecek tefsîrleri ise ittifakla merfû' (Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'den işitilmiş) kabûl edilir.[26]Buradaki tefsîrin ise ictihâdla bilinemeyecekler cinsinden olduğu kör olmayanların görebileceği kadar açık, dolayısıyla merfû'dur.

Dört: Bu husûsta (âyetin bu şekilde tefsîr edilmesinde) onlara sahîh ve sarîh ifâdelerle muhâlif olan hangi Sahâbî sözleri var? Âyetin şümûlü noktasında getirilen diğer ma'nâlarda ihtilâf değil, ilâve beyân vardır. Tefsîr usûlünde de açıklandığı üzere aynı istikâmette olup zıt olmayan, lafzın şümûlünde bulunan değişik ma'nâların hepsinin birden murâd edilmiş olabileceği ihtimâl dâhilindedir.

Beş:**İbnu Hazm**, Sahâbe'den şiir ve ilâhî nev'inden olarak gelen şeylere ***yasak ğınâyı*** kıyâs ediyor ve '***onlara Sahâbe'den muhâlifler var***' diyor. Oysa ulemânın sahîh kıyâsını şeytânın bâtıl kıyâsına kıyâslamakla kendini (kıyâsın en berbâtını yapmakla) şeytana benzeten İbnu Hazm burada da kötü tökezliyor. Karadavî de peşinden gidiyor.

Altı: Ayrıca Gazâlî'nin (âletsiz) ***şiir ve ilâhî terennüm etmenin cevâzı****na* dâir olan sözlerini, bu günün ma'lûm ğınâsı için kullanmakla Karadavî tahrîfâta bulaşıyor, Ümmet'i kandırıyor.

Yedi: İbnu'l-Kayyım'ın ifâdesiyle '***İbnu Hazm****(ın)* ***bu husûsdaki bâtılını takviye için söylediği şeyler***' Karadavî'nin hevâsına münâsib düşüyor ve O'na pek de güzel geliyor.

Sekiz: Ğınayı harâm diyenlerin âyetten delîlleri sırf bununla sınırlı değil. Kalanları biz ileride delîller bölümünde -inşâallâh- etrâflı inceleyeceğiz.

> **Karadavî**:
>
> (Ğınayı harâm görenler şu hadîsi de delîl getirdiler): '***Mü'minin işlediği her lehv -üçü müstesnâ- bâtıldır…***'
>
> Bunu ***Dört Sünen*** sâhibi (Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî ve İbnu Mâce) rivâyet etmişlerdir. Hadîsde ıztırâb vardır. Ğınâ bu üç tanenin dışındadır.
>
> Ğınayı câiz görenler şöyle demektedirler:
>
> -Bu hadîs **zayıf**tır.
>
> -Sahîh bile olsa, bunda, ***ğınânınharâmlığı****na* dâir hiçbir delîl yoktur. Zîrâ ***bâtıldır*** sözü, harâmlığı değil, faydasızlığı gösterir. Çünki Ebu'd-Derdâ'dan şöyle bir söz gelmiştir: '***Nefsimi bâtıl şeyle terk ederim, hakk için ona daha güç katıcı olması için***'
>
> -Üstelik **üç şeyde** sınırlandırmak yoktur. Zîrâ Mescid-i Nebî aleyhissalâtü vesselâm'da raks etmekte olan Habeşlilere bakarak eğlenmek bu üç şeyin dışındadır. Hâlbuki bu haber Sahîh(-i Buhârî)'de vardır. Bahçelerde dert atmak, kuş seslerini dinlemek ve kişinin eğleneceği her türlü şakalaşmaların ***bâtıl*** sözüyle vasfedilmeleri mümkinse de, bunlardan hiçbiri kişiye harâm olmaz.

Cevâb:

Bu sözlerde birçok câhillikler ve kandırmacalar var… Bir kaçı:

Bir: Burada verilen كُلُّ لَهْوٍ يَلْهُو بِهِ الْمُؤْمِنُ فَهِيَ بَاطِلٌ اِلاَّ ثَلاَثَةٌ مُلاَعَبَةُ الرَّجُلُ اَهْلَهُ وَ تَاْدِيبُهُ فَرَسَهُ وَ رَمْيُهُ عَنْ قَوْسِهِ lafızlı hadîs söylendiği gibi **Dört Sünen**'de yoktur.

İki: Sözü edilen **Dört Sünen**'den bazılarında var olan lafızlar

كُلُّ لَهْوٍ بَاطِلٌ، لَيْسَ مِنَ اللَّهْوِ مَحْمُودٌ إِلاَّ ثَلاَثَةٌ: تَأْدِيبُ الرَّجُلِ فَرَسَهُ، وَمُلاَعَبَتُهُ أَهْلَهُ، وَرَمْيُهُ بِقَوْسِهِ وَنَبْلِهِ

"Her bir lehv bâtıldır. Lehv'den hiçbir şey övülesi değildir. Ancak üçü müstesnâdır. Kişinin atını terbiye etmesi, âilesiyle oynaşması ve yayı ve okuyla atış yapması."[27]

{كُلُّ مَا يَلْهُو بِهِ الرَّجُلُ المسلم باطل إلا رميه بقوسه أو تأديبه فرسه أو ملاعبته أهله}

"Müslümân bir kişinin her bir lehv ettiği şey bâtıldır. Ancak yayı ile atış yapması, yâhud atını terbiye

etmesi veya âilesi ile oynaşması."[28]

Üç: Hadîslerde "**ıztırâb**"ın ne demek olduğu bilinseydi, ***"burada ıztırâb vardır"*** denilmezdi.

Dört: Acaba dediği gibi hadîs ***zayıf*** mıdır? Bu hadîsin mutlak ma'nâda ***zayıf*** olduğunu söylemek için câhil olmak gerekir.

Zîrâ **Hâkim** el-Müstedrek'inde, Ebû Hureyre radıyellâhu anhu'dan Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etti: '***Dünyanın lehvinden olan her şey bâtıldır, üç şey müstesnâ…***'

Hâkimbu hadîsin "***Müslim'in şartına göre sahîh***" olduğunu söyledi, el-Müstedrek muhtasarında da **Zehebî** ona i'tirâz etti ve râvîlerinden Süveyd'in ***metrûk*** olduğunu söyledi.

İbnu Ebî Hâtimde el-İlel'de ***sahîh rivâyetin mürsel olduğu****nu* söyledi.[29]

Mürsel, cumhûra göre hüccettir.[30]

Kaldı ki,***Sahîh mürsel***, -zayıf da olsa- ***merfû'*** bir rivâyetle te'yîd edildiğinde, icmâ' ile hüccettir. Şu hâlde bir hadîsin bir isnâdla zayıflığı her cihetle zayıflığını îcâb ettirmez. Hulâsa, tarîklerinin çokluğu ve de ***sahîh mürsel*** rivâyetlerle hadîs delîl olarak kullanılmaya elverişli hâle gelir, ***sahîh***, değilse bile en azından ***hasen*** olmuş olur.

Hâsılı hadîse, ale'l-ıtlak zayıftır demek, ya cehâlet, yâhud hıyânet mahsûlü bir tavırdır. Hadîs kat'iyyen zayıf değildir.

Hele dipnotta da görüleceği gibi **Tirmizî** hadîse "sahîhdir" demiştir,

Beş:**Umûm**/genellik ifâdesiyle, '***bunda*** *(harâmlığa dâir)* ***hiçbir delîl yoktur***' demek, câhilliğe ilâve olarak edebsizliği ve terbiyesizliği de îcâb ettirir. Öyle ya, bunda delîl görenler hepten kör kaz mı? Üstelik ***bâtıl****ın* mahzûrlu ve zararlı şeyler için isti'mâli hakîkat (çünki, İsrâ:82 ve diğer sem'î delîllerle Şeriat örfünde bâtıl mahzûrlu ma'nâda kullanılır. Bu noktada ise) faydasız şeyler için isti'mâli mecâz nev'i bir şey iken[31] bir de(iddiâlar lehine) tercîh sebebi yokken, aksine iddiâları aleyhine tercîh sebebi birçok sem'î ve aklî delîl varken, böyle bir kanaat sergilemek neyin mahsûlüdür, dersiniz. Hevâyı putlaştırmak mı, cehl-i mürekkeb içre olmak mı, her ikisi mi?

Hem, hani Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem'den başkasında hiçbir hüccet yoktu. Bunca âyet ve hadîsteki isti'mâller karşısında nasıl oluyor da (mecâz ihtimâli büyük, hattâ kat'î olan) bir Sahâbî sözü size delîl olabiliyor.

Altı: Evet, ***üç şey****de* sınırlandırma yoktur; doğru. Lâkin bu, size delîl olmaz. Saydıklarınıza

Şerîat örfünde bâtıl demek içün Efendimiz sallellâhu aleyhi ve sellem'e bâtıl ile meşgûl olmayı yakıştırabilmek içün ne olmak lâzım geldiğini söylemek dilime ağır geliyor.

Cumhûrkatında ***eşyâda aslolan tevakkuf*** olduğuna göre, ğınânın mahzûrlu bâtıldan hâric ve mahzûrsuz bâtıldan olduğuna dâirzurnacıların delîl bulmaları lâzım.

Yedi: ***Habeşlilerin mızrak oyunlarına bakıp eğlenmeleri*** de işinize yaramaz. Çünki harbi, cihâdı teşvîk eden bu oyunlar, kişinin atını eğitmesinden pek de aşağı değildir. Burada bâtıl unsur yoktur. Olsa bile hükmü kaldırılmıştır. Bu, mücerred bir ihtimâl değil, aksine diğer sem'î delîllerin ve ictihâdların takviye ettiği gâlib bir zanndır.

Sekiz: Allah celle celâlühû'nun mülkünü temâşâ, kuş ve başka hayvan seslerini dinlemek ve bazı şakalaşmaların ***mübâhlığı****na* -hatta ***müstehâblığı****na*– dâir birçok delîl var. Bunları, zurnacılıkla ve müptezellikle karıştırmamak lâzım.

Dokuz: Böyle zayıf ihtimâller, ilim adamı mes'ûliyyeti ve ciddiyeti açısından hiçbir değer ifâde etmez. Hele, zıddına, sâbit ve -birçoğu- sarîh delîllerin ve ictihâdların bulunduğu bir mes'ele de hiç!..

On: Dolayısıyla hadîsin sübûtu ve ma'nâyı göstermesi üzerinde sergilenmek istenenler hak ve hakîkatten çok uzak olan vesveselerden başka bir şey değildir.

> **Karadavî**:
>
> -Buhârî'nin muallâk olarak, Ebû Mâlik el-Eş'arî veyâhud Ebû Âmir el-Eş'arî'den, O da, Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'den rivâyet ettiği şu hadîsi delîl getirdiler:
>
> Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem buyurdu: ***'Ümmetimden bir kavim gelecek, zinâyı, ipeği, şarabı, çalgı-türkü ve ezgileri*** *(veya çalgı âletlerini)* ***helâl görecekler…'***
>
> -Hadîs, her ne kadar Sahîh-i Buhârî'de ise de **Müsned** -muttasıl- rivâyetlerden değildir, **muallaktır**. Bu yüzden, (senedinin kesikliğinden) **İbnu Hazm** bu rivâyeti reddetmiştir. **Muallak** oluşunun yanında da **sened**i ve **metni**nin **muzdariblikten** kurtulmadığını söylemişlerdir.
>
> -(Bir de) senedi, Hişam İbnu Ammar üzerinde dönüp dolaşmıştır ki, birçok hadîs âlimi O'nun zayıf bir râvî olduğunu söylemişlerdir.
>
> -Sübûtu husûsunda söylenenlere ilâveten, (harâmlığa) delâletinde de başka bir söz vardır. Zîrâ **Meazıf**ın harâmlığını anlatmakta açık değildir.
>
> **İbnu'l-Arabî**'nin de dediği gibi '**İstihlâl edecekler**' ifâdesinin iki ma'nâsı vardır:
>
> **Birincisi**, '**helâl kabûl edecekler**', ikincisi de '**yayacaklar**'
>
> Zîrâ **istihlâl** ile anlatılan, hakîkî ma'nâsı (helâl görmek) olacak olursa, bu küfürdür. Harâmlığı gösterdiğini kabûl edecek bile olsak ma'kûl olan, bundan -her bir ferdin değil- tamamının harâm olduğunun anlaşılmasıdır.

Cevâb:

Bir: Karadavînin getirdiği lafız ile Buhârî'de bir rivâyet yoktur. Buhârî'deki rivâyet biraz farklıdır. Evet aslı bakımından aynı sayılırlar ama bu rivâyetin nereden bulunduğunu bilemiyoruz.

Buhârî'deki لَيَكُونَنَّ فِي أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ lafızlıhadîsin[32] ***muallak*** olduğu tartışmalı bir husustur. ***Muallak***

olduğunu söyleyenler olduğu gibi, ***muttasıl*** olduğunu söyleyenler de vardır. Zîrâ Buhârî'nin "**dedi**" dediği ilk râvîsi olan ***Hişam İbnu Ammar'ın***, Buhârî ile aynı asırda yaşadığı, O'nunla buluşmak ihtimâlinin mümkin olduğu ehline ma'lûmdur. Tafsîlat için Fethu'l-Bârî'ye[33] bakılabilir. Buluşma imkânı cumhûr için yeterlidir. Mes'elenin bu noktasının bilinmemesi kötü, bilindiği hâlde gözlerden ırak tutulması daha kötü bir şeydir; ilmî hâinliktir.

İki: Usûl-i Hadîs'de bilinen bir husûs vardır ki, İmam Buhârî muallâk bir rivâyette kesinlik ifâdesiyle '***dedi***' lafzını kullandı, '***denildi***', '***rivâyet olundu***' ve benzeri şekilde zayıflık ifâde eden bir lafız kullanmadıysa, bu, usûlcülerin çoğuna göre rivâyetin sağlamlığını gösterir.[34]

Üç: Ebû Âmir veya Ebû Mâlik'de şübheye düşmek, rivâyetin sağlamlığına gölge düşürmez. Zîrâ her ikisi de meşhûr Sahâbîlerdendirler. Hem de Sahâbe'nin hepsi âdil kimselerdir.[35]

Dört: Buhârî bunu kitâbına bir delîl olarak almıştır. Ona göre sahîh olmasaydı böyle yapmazdı.

Beş:**Muallâk** derken hadîsde sanki hiç sened yokmuş gibi gösterilmek isteniyor. Oysa münâkaşa bir kişi üzerindedir. Kalan sened tartışmasızdır.

Altı: Bütün bunları bir kenara koysak, hadîsin muttasıl değil de muallâk olduğunu kabûl etsek, Cumhûra uymayarak Buhârî'nin cezmen ***ta'lîkını*** sahîh kabûl etmesek bile, başka muhaddisler tarafından yapılan rivâyetlerde hadîs muttasıl, sahîh bir hadîstir. Onu **Ebû Dâvûd** muhtasar olarak, **Ebu Bekr el-İsmâîlî** de, **Sahîh**'inde, Ebû Âmir'den (veya Ebû Mâlik'den şekliyle şekk ifâdesiyle olmaksızın) ***müsned*** ve ***muttasıl*** olarak rivâyet etmişlerdir.

Yedi: Hadîsi benzer bir şekilde **İbnu Mâce**,[36] **Ebû Dâvûd**,[37] **Ahmed İbnu Hanbel**[38] ve **İbnu Hibbân**[39] rivâyet etmiş (ve İbnu Hibbân hadîsin) sahîh olduğunu söylemiştir..[40]

Sekiz: Bu bâbda ayrıca, **Sehl İbnu Sa'd es-Saîdî, İmrân İbnu Husayn, Abdullah İbnu Amr, Abdullah İbnu Abbâs, Ebû Hureyre, Ebû Umâme, 'Âişe, Ali İbnu Ebî Tâlib, Enes İbnu Mâlik, Abdurrahmân İbnu Sâbit ve Ğazi İbnu Rebîa** radıyellâhu anhum'dan yapılan rivâyetler vardır.

Dokuz: Bu husûstaki kendine âid kanaatlere gelince… Ona İbnu Hazm'dan mutlak kabûl edip beğenerek naklettiği, '***Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem'in dışında hiç kimse hüccet değildir***' şeklindeki sözü hatırlatmakla yetiniyoruz.[41]

On: '***Haramlığa delâlet etmesi mecmû'u i'tibâriyledir, her ferdi için değil***'demek de sizi kurtarmaz. Zîrâ bayramlarda ve düğünlerde belli şartlarla çalınmasına ruhsat verilen zilsiz defler, ehl-i kitâb ve mûsikî nağmeleriyle olmayan güzel ve mahzûn sesle Kur'ân okumanın meşrûiyyetiyle, hâsılı aslı hazar (yasak) olan bu mes'elede Şer'î delîllerin beyân ettiği istisnâlarla sınırlıdır bu '***hâric olan ferdler.***' Bu harâmlığı, delîlsiz olarak belli bir tâife ile sınırlandırmanız, delîlsiz bir da'vâ olmakla bâtıldır.

On Bir: '***İşte bu yüzden İbnu Mâce, bu hadîsi Ebû Mâlik'den şu lafızla rivâyet etti…***' derken de cehâlet sergiliyorsunuz. Çünki;

–**İbnu Mâce**'nin ve **İbnu Hibbân**'ın rivâyet ettiği hadîsin **Buhârî** hadîsinin aynı olduğunu nereden bildiniz?. Aslolan ayrı olmalarıdır. Aynı olmalarına dâir delîle ihtiyâcınız vardır. Lafız yakınlıkları lehinizde bir delîl olmadığı gibi, lafız ayrılıkları aleyhinize bir delîldir. Aynı râvîden rivâyet de işi değiştirmez.

–**İbnu Mâce** hadîsinin bu lafızla olmasını sizin anladığınız ma'nâya tahsîs de câhilliktir. Çünki tahsîsi gerektirecek hiçbir şey yoktur. Aksine, ibâre ğâlibîdir. Belli bir zümre için bunların zikredilmesi hükmün genelliğine engel değildir. Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'e yalan iftirâ etmekten korkmuyor musunuz?

–**On İki**: Çalgı, teğannî (şarkı ve türkü) maddesinden evvel, zinâ, şarap ve ipek geçmekte ve bunların tamamı ittifakla ve icmâ' ile harâm iken buradaki "***istihlâl***"*in* helâl kabûl etmek değil de "***yaygınlaştırmak çok işlenmek***" manasına da gelebileceğini bilhassa diğer onca hâricî delîllerin mevcûd olmasına rağmen nasıl iddiâ edebiliriz?!.. Bu, kelimelerle oynamak olmaz mı?!..

On Üç: Sözü edilen **Hişam İbnu Ammar** hakkında gelen onca "**sağlamdır**", "**emîndir**" gibi tâ'dîllerden hiç söz etmeyip birkaç cerh için ***"birçok hadîs âlimi O'nun zayıf bir râvî olduğunu söylemişlerdir"*** demekle yetinmek ilim hıyâneti değil de nedir? Kaldı ki Buhârî O'ndan Sahîh'inde dört rivâyet yapmakla ***"sika"*** olması yanını tercîh etmiştir.

Karadavî:

'Hiç şübhesiz ki Allah celle celâlühû *(şarkıcı)* ***câriyeyi, satışını, ücretini ve ta'lîmini harâm kıldı'***hadîsini delîl getiriyorlar.

Hadîs zayıftır.

Cevâb:

Bir: Evvelâ, hadîsi eksik alıyor. ***'Ve onu dinlemeyi'*** ibâresi ile ***'ve sonra, insanlardan bazıları vardır ki, lehvu'l-hadîsi satın alırlar, âyetini okudu'*** ibâresini hadîsten çıkartmış. Bu, anlatılmak istenen ma'nâya gölge düşürür ve onu ifsâd eder. Murâdı ihlâl eden kısaltma, ya cehâlet veya hıyânet olur. İkisi de çok kötü. Tabiîdir ki ikincisi hepten kötü…

İki: Müctehidimiz, hadîsi, kimlerin rivâyet ettiğini, varsa mutâbi' ve şâhidlerini bahis mevzûu, senedini de tahlîl etmeden, varsa değişik tarîklerini ortaya koymadan, bu vâdide başka hadîslerin bulunup bulunmadığına bakmadan hîn-i hâcette lâzım olur deyû sakladığı ***'zayıftır'*** damgasını hadîsin alnına hemen yapıştırıyor. Bir rivâyete, herkesin ***zayıftır*** yâhud ***sahîhtir*** diyemiyeceği, usûl kitâblarında mevcûddur. Böyle bir işe kalkışan zamâne ***hadîsçilerinin*** kendilerini nasıl rezîl ettiğini hazîn bir şekilde seyretmekteyiz. Misâl olarak ***'Elbânî'nin Tenâkuzları'*** isimli kitâbı okumak yeterli olacaktır.

Bir hadîsin bir veya bir kaç isnâdı veya bütün isnâdlarında zayıf râvînin bulunması o hadîsin her hâl u kârda zayıf olmasını gerektirmeyebilir. Kezâ bir hadîsin ***ma'lûl*** oluşu da her zaman zayıflık sebebi olmayabilir. Böyle bir hadîs başka isnâdlarla zayıf olmayabilir. Yâhud başka isnâdlarla da zayıf olsa bile tarîklerinin çokluğuyla zayıflıktan kurtulabilir. Ayrıca hadîs şâhidleri ve mutâbi'leri sayesinde de zayıflıktan kurtulabilir.

Bir de hadîsin sahîh olmaması mutlak olarak işe yaramaması demek değildir. Zîrâ ***hasen*** olmak, ihticâc için yeterlidir. Ayrı ayrı zayıf olan tarîkler birden fazla olmakla zayıflık telâfî olabilir, hasen mertebesine çıkabilir. Hâsılı herhangi bir hadîsin zayıflığına hükmetmek, senedindeki râvîler hakkındaki büyük ölçüde ictihâdî değerlendirmeleri ve vasıfları yarım yamalak bilmekle olabilecek bir şey değildir.

Kısacası ***Karadavî*** kim oluyor ki, bir hadîs için sahîhdir, yâhud zayıftır diyebilsin. (Bunu değerlendirmelerinden anlıyoruz. Peşin bir düşünce olarak söylemiyoruz.)

Üç: Bu hadîsi İbnu **Ebi'd-Dünyâ** ve **İbnu Merdûye** Hz. 'Âişe radıyellâhu anhâ'dan rivâyet ediyorlar ki, bu vâdide; **Tirmizî** (Sünen'inde), **Ahmed İbnu Hanbel** (Müsned'inde), **İbnu Ebî Şeybe, Ebû Ya'lâ el-Mavsılî** (Müsnedinde), **Taberî**, **İbnu Ebî Hâtim**, **İbnu Merdûye**, **Sa'lebî** ve **Beğâvî** tefsîrlerinde, başka bir tarîkle **İbnu Mâce** Sünen'inde, bir başka tarîkle de **Taberânî** Mu'cem'inde, Ebû Umâme'den rivâyet etmektedirler. Yine **Taberânî** Mu'cem'inde Hazreti Ömer radıyellâhu anhu'dan, **Ebû Ya'lâ** Müsned'inde Hazreti Ali radıyellâhu anhu'dan, İbnu'l-Cevzî el-İlelu'l-Mütenâhiyye'de Hazreti 'Âişe radıyellâhu anhâ'dan rivâyetler yapmışlar.[42]

Dört: Bütün bu rivâyetlerin zayıflığı farz edilse bile teadüd-i turuk/isnâdların birden fazla olmasıyla hasen mertebesine çıkmakla delîl olmaya elverişli olurlar. Tabii ki bu dediğimiz alâ takdîri't-tenezzül/o seviyeye inmemiz takdîrindedir. Yoksa hadîs ***hasen*** veya ***sahîh li ğayrihî,*** hattâ cumhûr nezdinde***sahîh li aynihî*** mertebesindedir.

Karadavî:

Nâfi'in İbnu Ömer radıyellâhu anhumâ'dan yaptığı rivâyeti de delîl olarak ileri sürüyorlar.

> ‘İbnu Ömer radıyellâhu anhumâ bir çobanın zurna sesini duydu da, iki parmaklarını iki kulağına koydu ve ‘***Ey Nâfi’ işitiyor musun?*** diyerek bineğini yoldan çevirdi. Ben de ***hayır*** diyordum. O da geçiyordu. Nihâyet ***hayır*** dedim de elini kaldırdı ve bineğini yola çevirdi ve dedi ki: ***‘Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem’i bir çoban zurnasını işitip böyle yaparken gördüm.’*** Bunu **Ahmed**, **Ebû Dâvûd** ve **İbnu Mâce** rivâyet etti. Hadîs hakkında Ebû Dâvûd **münker**dir, dedi.

Cevâb:

Müctehidimiz ve muhaddisimiz(!) hadîsi bir çırpıda çiziverdi. Bu, iyi niyyet sâhibi muhakkık bir âlime yakışmaz. Çünki;

Bir: Emîrü’l-Mü’minîn fi’l-hadîs **İbnu Hacer** bunu Telhîsu’l-Habîr’de zikretti ve hakkında bir şey söylemedi. Bu da O’nun şartına göre hadîsin sâlih olduğu manasınadır.

İki: **Ebû Dâvûd**’un bu ifâdesi, Sünen râvîlerinden sadece Ebû Ali el-Lu’luî tarafından rivâyet edilmiş olup, diğerlerince nakledilmemiştir. Bu, üzerinde durulması gereken çok mühim bir noktadır. Sikanın ziyâdesi meselesindeki tartışma hadîsin meti veya isnâdı üzerinde olup hükümler hakkında olduğu bilinmemektedir. Aksine bu ilâve -şâyet hatâ değilse- müdrec’e benzemektedir.

Üç: Kaldı ki,***Münker*** ta’bîrinin önceki hadîsçilerin ıstılâhında ***ğarîb*** ma’nâsında kullanıldığı olmuştur. Erbâbınca ma’lûmdur ki, **ğerâbet** her zaman sıhhate mânî’ değildir; ki burada da öyledir. Çünki Ebû Dâvûd mutekaddimûn’dandır.

Dört: Üstelik **hadîsin isnâdı sahîh**tir. Zîrâ Azîm Âbâdî Avnu’l-Ma’bûd’da şöyle der: ***“Ebû Dâvûd böyle*** *(hadîs münkerdir)* ***dedi. Hâlbuki bilinmez ne yönden münkerdir.Zîrâ ne yönden münker olduğu bilinmemektedir. Hadîsin bütün râvîleri güvenilir kimselerdir.Kendilerinden daha güvenilir kimselere de muhâlif değillerdir*** *(ki şazz olsunlar!..)*

Süyûtî şöyle demiştir: Hâfız Şemsuddîn İbnu Abdi’l-Hâdî, bu, Muhammed İbnu Tâhir’in zayıf saydığı bir hadîstir. O, Süleymân İbnu Mûsâ’ya takılmış ve bunu rivâyet etmekte tek kaldığını söylemiştir. Hâlbuki O’nun dediği gibi değildir. Zîrâ **Süleymân**, hadîsi ***hasen*** olan bir kimsedir. İmâmlardan birçoğu onu sağlam bulmuşlardır. Nâfi’den (bunu rivâyet etmekte) O’na ***Meymûn İbnu Mihran*** mutâbeat etmiştir. Rivâyeti **Ebû Ya’lâ**’dadır. ***Mut’im İbnu el-Mikdam*** es-San’ânî de, Nâfi’den rivâyet etmekle ona mutâbeat etmiştir ki, rivâyeti **Taberânî**’dedir.”

Ben (**Ahmed Muhammed Şâkir**) de diyorum ki;

Süleymân İbnu Mûsâ’nın ***sağlam*** kabûl edildiği 1672 numaralı hadîste geçti. İlâve olarak burada, **Atâ İbnu Ebî Rebâh**’ın O’nu övdüğünü, **Zührî**’nin O’nun **Mekhûl**’den daha hâfız olduğunu, **İbnu Sa’d**’ın da O’nun ***sağlam*** bulup, **İbnu Cüreyc**’in O’nu ***övdüğü****nü* dediklerini söylediler. Dolayısıyla Ebû Dâvûd’un bu hadîsi münker kabûl etmesi hatâdır. Hadîs 4965 numaralı rivâyette de gelecektir.[43]

Beş: İbnu Abdi’l-Hâdî’nin, İbnu Hacer’in, Süyûtî’nin ve Azîm Âbâdî’nin Ebû Dâvûd’u hatâ etmekle suçlamalarını ve Allâme Muhammed Şefi’in, ‘***münker***’ lafzı mütekaddimîn kelâmında ***ğarîb*** ma’nâsında da kullanılmakta olduğunu göz önünde bulunduracak olursak, Ahmet Muhammed Şâkir’in, Ebû Dâvûd’u -mütâbi’ler hesâba katılmadığı takdîrde- râvîlerin sağlamlığını ileri sürerek mutlak manada hatâ etmekle suçlamasını isâbetsiz buluruz. Evet, mütâbi’lerle ğarabet defolmakla münkerlik kalmayacağı içün bu ma’nâda hatâ etti denilebilir.

Altı:**Karadavî**’nin bunları görmemesi uzak bir ihtimâl, öyleyse ortada ilim hâinliği var. Değilse, sığlık ve câhillik.

> **Karadavî**:
>
> Hadîs sahîhse, ***ğınâ harâmdır*** diyenlerin lehine değil, aleyhine bir delîldir. Zîrâ zurna dinlemek harâm olaydı, Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem İbnu Ömer radıyellâhu anhumâ’ya onu dinlemeyi elbette mübâh kılmazdı. İbnu Ömer radıyellâhu anhumâ

> katında da harâm olaydı, Nâfi'e onu dinlemeyi mübâh saymazdı ve Aleyhisselâm bu münkerin men edilmesi ve değiştirilmesini elbette emrederdi. Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'in İbnu Ömer radıyellâhu anhumâ'ya ikrârı helâl olduğunun delîlidir. Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem O'nu dinlemekten, sadece çoğu mübâh dünya işlerinden kaçındığı gibi kaçındı. Yaslanarak yemekten, yanında bir dinar yâhud bir dirhemin bir gece kalmasından kaçınması gibi.

Cevâb:

Burada da birçok saptırma var.

Bir: Ğınâya, **harâm** diyenler, onu dinlemeye harâm diyorlar. Elde olmadan duymaya değil. ***Dinlemek*** ile ***duyma****nın* farkını çağdaş mukavva müctehidler bilmese de olur. '***Ona kulaklarını kapattırabilirdi; kulağı kapatmamak ihtiyârî olarak dinlemektir***' de denilemez. Çünki, tekrâr yola dönmek zarûreti vardı. Bunun içün sesin duyulup duyulmadığının bilinmesi gerekiyordu.

İki: Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'in işinde ikrâr değil, inkâr vardır. Nitekim ilim ve akıl sâhiblerine bu açıktır.

Üç: Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'in onu dinlemekten kaçınmasını sadece fuzûlî mübâhlardan (tenezzühen) kaçınmak türünden olduğunu, başka hikmeti olmadığını nereden bildiniz?. Bir fiili, aklınızla tepetaklak ederek yaptığınız yoruma dayanarak mı? Yazık.

Dört: '***Yaslanarak yemekten kaçınması***'mes'elesini de saptırıyor müctehidimiz, zîrâ yaslanarak yememesinin bir sebeb veya hikmeti, aynı rivâyetin tahlîlinde sarf ettikleri '***Zîrâ ben bir kölenin yediği gibi yer, bir kölenin oturduğu gibi otururum***' mübârek sözleriyle açıklık kazanıyor: Kibirli bir edâyla yememek, kibirli bir edâya yol açmamak.

Hâsılı iddiâ baştan sona asılsız…

> **Karadavî**:
>
> '***Ğınâ kalbde nifâkı bitirir…***'**[44]**hadîsini de delîl olarak ileri sürüyorlar. Hâlbuki bu, Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'den rivâyet edilen bir hadîs değildir. Ancak bazı Sahâbe'nin sözü olarak sâbit olup, ma'sûm olmayan bir kimsenin sözüdür ve bu sözde, başkası ona muhâliftir.

Cevâb:

Bir: Bu rivâyeti, **Ali İbnu Ca'd**, **İbnu Ebi'd-Dünyâ** ve **İmâm Beyhakî** ***sahîh*** bir isnâdla, Abdullah İbnu Mes'ûd'dan kendi sözü olarak rivâyet etmişlerdir.[45]

Hadîsi aynı zamanda **Ebû Dâvûd** (4927), **İbnu Ebi'd-Dünyâ** ve **Beyhakî**, (Kitâb-u Zemmi'l-Melâhi), Abdullah İbnu Mes'ûd'dan zayıf bir isnâdla merfû'[46]olarak da rivâyet etmişlerdir.[47]

İki: Her ne kadar Hâfız Irâkî, '***merfû' rivâyet sahîh değildir***' dediyse de, bu zarar vermez. Zîrâ İbnu Mes'ûd'un ***sahîh*** isnâdla rivâyet edilen sözü zaten ictihâdla bilinemeyecek merfû' hükmünde bir sözdür… Diğer merfû' rivâyet de bunun böyle olduğunun delîlidir. Dolayısıyla bu Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'den rivâyet edilen bir söz değildir, demek cehâlet kokan ciddiyetsiz bir ifâdedir. Üstelik **Ebû Dâvûd**'un susması, hakkında bir şey dememesi rivâyetin ona göre delîl olmaya elverişli olduğunu gösteriyor. Nitekim ehline ma'lûmdur.

Üç: Bu söz '***Ma'sûm olmayanın sözü***' imiş. '***Başkası bu sözünde ona muhâlif***' imiş. Laf ola torba dola. Sahâbe size mi benzer ki, mesnedsiz olarak dinde böyle iddiâlı bir söz söylesin? Hangi Sahâbî O'na bu sözünde muhâlif idi. Boş boş laflar… Hem size göre, ***Abdullah İbnu Mes'ûd'un bu sözü, ma'sûm olmadığından yanlış***, ama ***sizin bu hükmünüzü bulunduran sözünüz bir ma'sûmun sözü***, öyle mi? Yoksa bir vahiy mi? Belki şeytânî bir vahiy. İbnu Mes'ûd'un kesinlikle merfû' hadîs hükmündeki sözü ma'sûm olmayanın sözü, makbûl değil; ama Sahâbî olmayan bir başkasının, ***ğınâ kalbi inceltir*** sözü, ma'sûmun sözü ve makbûl, öyle mi?… Sübhânellâh.

Dört: Kaldı ki, İmâm Gazâlî'nin ve diğerlerinin, ***kalbi inceltir*** dedikleri yanık ve mahzûn sesle okunan hikmetli beyitlerdir ki bunlar, Ehl-i Kitâb nağmeleri ve mûsıkî notalarıyla söylenen şarkı ve türkülerle alâkası olmayan şeylerdir.

Beş: İbnu Mes'ûd'un bu sözüne muhâlif bir Sahâbî sözü yok ya, varsa bile, tercîhde isnâdı zayıf olan **Ebû Dâvûd** rivâyeti bir karîne de mi olamıyor. Sübhânellâh, hevâ, kör ve sağır yapıyor.

> **Karadavî**:
>
> Husûsiyyetle ***kadının ğınâsı****nın* harâmlığına dâir, kadının sesinin avret olduğunu delîl olarak ileri sürüyorlar. Hâlbuki orada, kadının sesinin avret olduğuna dâir ne bir delîl, ne de delîle benzer bir şey yoktur. Kadınlar Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem ashâbından bir topluluk içinde soru soruyorlar; Sahâbe mü'minlerin analarına gidip onlara fetvâ soruyorlar, onlar da onlara fetvâ veriyorlar, hadîs rivâyet ediyorlardı. Hiç kimse böyle yapan 'Âişe yâhud bir başkası için örtülmesi gereken avreti açtı demedi. **Eğer** bu sıradan söz içündür, ğınâda değil, derlerse, **deriz** ki; Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem iki câriyenin ğınâsını işitti, fakat onlara inkârda bulunmadı. Ebû Bekr'e ***bırak onları*** dedi. İbnu Ca'fer ve Sahâbe'den ve tâbiînden diğerleri teğannî etmekte olan câriyeleri dinledi.

Cevâb:

Bir: Evet, cumhûra göre kadın sesi avret değildir. Lâkin teğannînin harâm olduğunu söyleyenlerin böyle bir delîl ileri sürdüğünü kim söyledi?

İki: Ancak, ***avrettir*** diyenlere karşı da edebsizlik etmemiz îcâb etmez ki…

Üç: Kadının sesinin avret olmaması, nağmesinin de avret olmadığını nereden gösteriyor?

{فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ}'O hâlde sözü inceltip alçaltmayın, yoksa kalbinde hastalık olanlar tama' ederler'[48]âyetini görmediniz mi, yoksa bu âyetin size gelmediğine mi inanıyorsunuz? Buradaki nehyin gerektirdiği ma'nâ neydi? Hangi kadın (hattâ çoğu zaman erkek) teğennîsinde ses inceltmesi olmaz?!… Bu âyeti '***sesiniz nağmeli olmasın***' ma'nâsının dışında nasıl ma'nâlandırabilirsiniz?!..

Dört: Câriyelerin teğannîsi hadîsi kadının nağmesini dinlemenin mübâhlığını gösteriyor, öyle mi? Sözün vasfı hakkında te'vîle ihtimâli olmayan, hem sübût, hem de ma'nâyı göstermesi noktasında kesin olan yukarıdaki âyetin karşısında şu sübûtu ve ma'nâyı göstermesi (nağmenin mübâhlığını) zann bildiren bir delîlin, delîl olma kıymeti ne olabilir?

Beş: Üstelik bu hadîs, ileride davulcu ve zurnacıların, zurnacılığın delîli zannettikleri, Buhârî ve Müslim hadîsinin incelenmesi esnâsında da göreceğimiz gibi sizin için aslâ '***ne bir delîl, ne de delîle benzer bir şey değildir.***'

> **Karadavî**:
>
> Kısacası teğannînin harâm olduğunu söyleyenlerin delîl olarak ileri sürdükleri, ya sahîh ama (harâmlığı göstermesi) açık olmayan veya (harâmlığı göstermesi) açık ama sahîh olmayan nasslardır. Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem'e merfû' olan hiçbir hadîs, harâmlığa delîl olmaya elverişli olarak sâlim kalmadı. Hadîslerinin tamamını Zâhirîler, Mâlikîler, Hanbelîler ve Şafiîlerden bir topluluk zayıf buldu.
>
> -Ebû Bekr İbnu'l-Arabî, harâm kılmakta hiçbir şey sahîh değildir.
>
> -Kezâ Gazâlî ve İbnu'n-Nahvî Umde'de böyle dedi.
>
> -İbnu Tâhir onlardan bir harf bile sahîh değildir, dedi.

-İbnu Hazm, rivâyet edilenlerin hepsinde bâtıl ve uydurma vardır, dedi.

Cevâb:

Bir: Bu genellemeler birer kuruntudan ibâret yalanlardır…

İki: İbnu'l-Arabî ve Gazâlî'nin söyledikleri, zühd ve hikmetler mevzû'unda söylenen mahzûn ve yanık sesle terennüm edilen beyitler ve ilâhîler hakkındadır. Çalgı, şarkı ve türkü hakkında değil. Zîrâ teğannî bazen bunun için, bazen şiir okumak, bazen ninni, bazen deve sürerken nidâ, bazen güzel Kur'ân okumak için kullanıldığı da olur.

Üç: İbnu Tâhir ile İbnu Hazm ise davulcu ve zurnacı iki ahbab çavuş…[49]

---

[1] Hakîkîlerinin ayaklarının tozu olmayı şeref kabûl ederiz.
[2] **Sevâd-ı A'zam** ma'nâsında değil de, ***mutlak çoğunluğu*** kasdediyoruz.
[3] ***İslâm'ın*** değil de ***kendi hükmüm*** deseydi neyse.
[4] [**Buhârî**, el-Edebu'l-Müfred, **Taberânî**, el-Evsat, **Ebû Ya'la**], Süyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, hadîs **hasen**dir (2/39)
[5] Bakara:29
[6] En'am: 119
[7] [İbnu Nüceym, el-Eşbâh ve'n-Nezâir (1/223-225) Hamevî Hâşiyesi ile beraber.]
[8] [Yer yer şerh ve hâşiyelerin hattâ bazen de şunların metinlerinin üzerine yazılan açıklamalar.]
[9] [Hamevî, aynı yer.]
[10] [Hamevî aynı yer.]
[11] [Et-Telvîh: 2/39]
[12] [Veya **Sa'd**, yahud **Ahmed** er-Rûmî. Kadızâdelerden.]
[13] [Leknevî, **Tervîhu'l-Cinân Bi Teşrîhi Hukmi Şurbi'd-Dühân** isimli risâle:17 (Mecmûu Resâili'l-Leknevî:2/267)]
[14] Ahkâmu'l-Kur'ân (1/14-16)
[15] **Mefhûm-i Muhâlefet:** Kelâmdan iltizâm yoluyla anlaşılan şeydir/ma'nâdır. Denilmiştir ki, hükmün meskûtta/sözü edilmeyen, susulan şeyde, mantûkun/sözü edilenin zıddına isbât edilmesidir, var olduğunun söylenmesidir. (Seyyid Şerîf Cürcânî, Ta'rîfât)
[16] İbnu Receb el-Hanbelî, Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem (2/164-165)
[17] Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem, (30. hadîs şerhi)
[18] Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem, (2/158-163)
[19] **İbnu Receb**, Câmiu'l-Ulûm, ve'l-Hikem, (2/164-165)
[20] **Meskûtun anhu:** Hakkında susulan, hüküm bildirilmeyen.
[21] **Lukman:** 6
[22] **Ahmed** (1/266,314,328,335), **Taberânî**, el-Kebîr (10/238, H:10587), **Hâkim** (3/534) **Hâkim, *"isnâdı sahîhdir"*** dedi; Zehebî de O'nu tasdîk etti.
[23] **Hâkim**(3/317,318) Hâkim, "Bu, Buhârî ve Müslim'in şartına göre sahîhdir"dedi ve Zehebî O'nu tasdîk etti. Hadîs başka birçoklarınca mürsel olarak da rivâyet edilmiştir.
[24] **Ebû Dâvûd** (3652), **Tirmizî** (2952), **Nesâî**, el-Kübrâ (5/31, H:8086), **Taberânî**, el-Kebîr (2/163, 1672), **Ebû Ya'lâ** (3/90, H:1520)Tirmizî, ***"Bu hadîs hasen-sahîhdir"*** dedi.
[25] **Ahmed** (1/233,269), **İbnu Ebî Şeybe** (30725), **Tirmizî** (2950), **Nesâî**, el-Kübrâ (8085)
[26] **Hâkim**, Kitâbu Ma'rifeti Ulûmi'l-Hadîs (20) Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye,1397
[27] **Ahmed** (4/144,4/146,4/148), **Dârimî** (2410), **Ebû Dâvûd** (2513), **Tirmizî** (1637), **Nesâî** (…), **İbnu Mâce** (2811) **Tirmizî**, "Bu hasen sahîhdir" dedi.
[28] **Ebû Dâvûd** et-**Tayâlısî** (1006,1007), **Ahmed** (), **Tirmizî** (1637), **İbnu Mâce** (2811), **Hâkim** (), İsnâdı sahîhdir, dedi. **Beyhakî** (10/13), Ukbe İbnu Âmir radıyellâhu anhu'dan.
[29] Hidâye Tahrîci, Zeyleî, (4-274)
[30] Ahkâmu'l-Kur'ân, Allâme Muhammed Şefî' (3-188)den kısaltılarak.
[31] Hakîkat-i örfiyye, mecâz-ı örfî
[32] **Buhârî** (5590), **İbnu Hibbân** (6754), **Taberânî,** el-Kebîr (3417), es-Sağîr (588), **Beyhakî**, es-Sünenü'l-Kübrâ (3/272)
[33] **İbnu Hacer**, fethu'l-Bârî (11/175-181) Dâru'l-Fikir,1411
[34] **Süyûtî**, Tedrîbu'r-Râvî (1/117-121)
[35] **Nevevî**, İrşâdü Tullâbi'l-Hakâık (195)
[36] **İbnu Mâce** (4020)
[37] **Ebû Dâvûd**'un "***benzer***" denilen (3688,3689,4039) numaralı hadîsler çalgı âletleri, ğınâ ve***"meâzif"*** ile alâkalı değildir. Ancak ayni v3adideki yasaklardan olan şarap içmek ile ipek giymekten bahsetmektedirler.
[38] **Ahmed İbnu Hanbel**'e âid bu rivâyete benzer bir rivâyet bulunamamıştır. Ancak çalgı âletlerinin harâm kılındığına dâir gelen **{إن ربى حرم على الخمر والميسر والقنين والكوبة}**"Şübhe yoktur ki Rabbim bana şarabı, kumarı, kınnîn'i (**ud**'u) ve kûbe'yi (**davul**u) harâm kılmıştır" şeklinde bir rivâyet gelmiştir.
[39] **İbnu Hibbân** (6754)
[40] **Muhammed Şefî'**, Ahkâmu'l-Kur'ân, Neylü'l-Evtar(8:97)'dan (3/206**)**
[41] Bizce, Sahâbe ve müctehid olmayanlara, naylon değil hakıkı müctehidler de hüccettirler. Bu da mes'elenin

bir başka tarafıdır.
[42] Etrâflı bilgi içün bk. Zeylaî, Tahrîcu Ahâdîsi'l-Keşşâf, 3:63, 64, 65
[43] **Ahmed Muhammed Şâkir**, Şerhu Müsnedi Ahmed: 4/297-8
[44] Buradaki "bitirmek", "tüketmek" ma'nâsında değil, "yerden bitmek" ma'nâsındadır.
[45] **İbnu'l-Kayyım**, İğâsetü'l-Lehfân (250-251)
[46] **Merfû**': Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem'in sözü
[47] **İbnu'l-Kayyım**, İğâsetu'l-Lehfân ve dipnotu (251)
[48] Ahzâb:32
[49] Bu bahis -inşâellâh- gelecek sayılarda da devâm edecektir.